

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/336/2015
Identifikačné číslo spisu:	2510206059
Dátum vydania rozhodnutia:	30.05.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Jozef Kolcun
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:2510206059.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol v právnej veci žalobcu : O.A., bývajúcí v H., zastúpený JUDr. Ing. Michalom Žiaranom, advokátom v Bratislave, Špitálska č. 10, proti žalovaným : 1/ M. M., bývajúcá S. 2/ V. M., bývajúcá S., zastúpená JUDr. Dušanom Klimom, advokátom v Žiari nad Hronom, Sládkovičova č. 16/61, o zaplatenie 49 790,88 € s prísl., vedenej na Okresnom súde Piešťany pod sp. zn. 4 C 111/2010, o dovolaní žalovanej 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 5. marca 2014 sp. zn. 11 Co 322/2013

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalovaná 2/ je povinná zaplatiť žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania, ktoré pozostávajú z trov právneho zastúpenia v sume 533,94 € na účet JUDr. Ing. Michala Žiarana, advokáta v Bratislave, Špitálska č. 10, do troch dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Odôvodnenie

Okresný súd Piešťany rozsudkom zo 6. mája 2013 č. k. 4 C 111/2010-108 zaviazal žalovanú 2/ zaplatiť žalobcovi sumu 49 790,88 € so 6,5 % ročným úrokom z omeškania zo sumy 49 790,88 € od 16.10.2008 do zaplatenia do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku. Žalobu voči žalovanej 1/ zamietol. Vyslovil, že o trovách konania, vrátane trov konania štátu rozhodne do 30 dní po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

Výkonaným dokazovaním mal za preukázané, že žalobca so žalovanými uzatvoril zmluvu o budúcej kúpnej zmluve, na základe ktorej sa žalobca o. i. zaviazal poskytnúť žalovaným preddavok vo výške 1,5 milióna Sk na dohodnutú kúpnu cenu; tieto skutočnosti sporné neboli. Preukázané bolo aj to, že uvedenú sumu vložila na svoj bankový účet žalovaná 2/; ani táto skutočnosť sporná nebola. Túto sumu žalovaným odovzdal L., majúci na uzatvorení kúpnej zmluvy spoločný záujem spolu so žalobcom, a ktorý aj uvedenú sumu v mene žalobcu poskytol, táto skutočnosť tiež pochybná nie je. Nie je podstatné, kto peniaze odovzdal, ani to, či tie peniaze v tom čase boli. Podstatné je, že uvedenú sumu prevzala žalovaná 2/ na splnenie záväzku žalovaného z predmetnej zmluvy o budúcej kúpnej zmluve. Spochybňovanie aktívnej legitímácie žalobcu zo strany právneho zástupcu žalovaných je účelovým konaním; ak žalované nemali pochybnosť pri preberaní predmetnej sumy a táto pochybnosť u nich nastala až po začatí tohto konania, resp. ak už teraz nadobudli presvedčenie, že plniť mali L. F. (aj s

ohľadom na im oznámené postúpenie pohľadávky žalobcu L.. F.) mali uvedenú sumu z vlastnej vôle vydať L.. F.. Pokiaľ L.. F. a žalobca žalovaným neoznámili odstúpenie od zmluvy o postúpení pohľadávky, nevidí žiadny logický dôvod, prečo žalovanú sumu nevrátili, keď z neuzatvorenia kúpnej zmluvy im muselo byť jasné, že suma 1,5 milióna Sk ako preddavok na kúpnu cenu podľa zmluvy o budúcej kúpnej zmluve im nepatrí. Dohodou o odstúpení od zmluvy o postúpení pohľadávok sa žalobca nepochybne stal vo veci aktívne vecne legitimovaným, aj teda nositeľom práva uplatneného podanou žalobou. Pokiaľ by žalované boli vydali sumu 1,5 milióna Sk L.. F., po tom, čo od zmluvy o postúpení pohľadávky odstúpili, bolo by vecou žalobcu a L.. F., aby sa medzi sebou vypořádali.

Žalované boli oprávnené vyzvať žalobcu na uzatvorenie kúpnej zmluvy v období od 21.5.2008 do 31.5.2008, čo však neurobili. Márnym uplynutím uvedenej doby záväzok žalobcu uzatvoriť kúpnu zmluvu zanikol a tým aj odpadol právny dôvod, pre ktorý bol poskytnutý preddavok v sume 1,5 milióna Sk. Až márnym uplynutím dňa 31.5.2008 teda až dňa 1.6.2008 žalobca vedel, že sa žalované na úkor žalobcu bezdôvodne obohatili, nie je pritom rozhodujúce, že žalobca reálne pre nedostatok finančných prostriedkov kúpnu zmluvu uzatvoriť nemohol.

Z uvedeného preto ustálil, že ak sa zamýšľaná kúpa nerealizovala, preddavok na kúpnu cenu sa stal bezdôvodným obohatením vo chvíli, kedy odpadol právny dôvod, na ktorého základe budúci kupujúci plnil budúcim predávajúcim, teda kedy predávajúce nevyzvali žalobcu na uzavretie kúpnej zmluvy, preto posúdil podanú žalobu ako dôvodnú a žalovanú 2/ zaviazal na zaplatenie žalovanej sumy z titulu bezdôvodného obohatenia sa na úkor žalobcu.

Pokiaľ by žalované využili svoje oprávnenie a do 31.5.2008 žalobcu na uzatvorenie kúpnej zmluvy vyzvali, mohla by tu nastúpiť sankcia voči žalobcovi pre porušenie zmluvy o budúcej kúpnej zmluve (zmluvná pokuta), pričom pripomína, že je viac ako otáznosť, či jej výška je v súlade s dobrými mravmi. Sumu 1,5 milióna Sk prevzala ako preddavok na kúpnu cenu a na svoj účet aj vložila žalovaná 2/. Z tohto dôvodu voči žalovanej 1/ žalobu zamietol a rozhodol ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku.

Krajský súd v Trnave na odvolanie žalobcu a žalovanej 2/ rozsudkom z 5. marca 2014 č. k. 11 Co 322/2013-149 potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa.

V odôvodnení uviedol, že sa v plnom rozsahu stotožňuje so skutkovými a právnymi závermi prvostupňového súdu, osvojuje si dôvody napadnutého rozsudku a v zmysle § 219 ods. 1 a 2 O.s.p. na ne v celom rozsahu poukazuje. Súd prvého stupňa správne zamietol návrh žalobcu na zaplatenie žalovanej sumy voči žalovanej 1/, nakoľko vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že žalovaná suma predstavujúca zaplatenú zálohu na kúpnu cenu vo výške 49 790,88 € bola zaplatená dňa 31.1.2008 na účet žalovanej 2/ vedený vo VÚB banke, a teda u nej vznikol majetkový prospech, ktorý je povinná vydať. Samotná žalovaná 2/ ani v konaní pred súdom prvého stupňa ani v odvolacom konaní netvrdila ani nepreukázala, že minimálne časť tejto finančnej hotovosti vyplatila žalovanej 1/.

S námietkou aktívnej vecnej legitimácie žalobcu v predmetnom konaní sa náležite vysporiadal súd prvého stupňa v odôvodnení svojho rozhodnutia a v odvolacom konaní žalovaná 2/ neuviedla žiadne nové skutočnosti. V prejednávanej veci došlo k plneniu, a to k zaplateniu zálohy na kúpnu cenu vo výške 49 790,88 € zo strany žalobcu na základe uzavretej zmluvy o budúcej kúpnej zmluve, ktorý právny dôvod plnenia zo strany žalobcu voči žalovaným následne odpadol, a to z dôvodu neuzavretia kúpnej zmluvy v dohodnutej lehote, t. j. do 31.5.2008. Krajský súd v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Co 131/2011 v o svojom rozhodnutí konštatoval, že zmluva o budúcej zmluve má všetky zákonom požadované náležitosti dôležité pre platnosť predmetnej zmluvy o budúcej zmluve, keď len kúpna zmluva, ktorá mala byť predmetom tejto zmluvy o budúcej zmluve nemala náležitosti riadnej kúpnej zmluvy, ktoré požaduje katastrálny zákon. Neobstojí námietka žalovanej 2/, že suma 49 790,88 €, ktorá jej bola poukázaná na jej účet, nepatrila žalobcovi, ale L.. F., nakoľko v tomto prípade je právne irelevantné, z akého finančného zdroja jej bola žalovaná suma žalobcom zaplatená, a teda či žalobca si zobral pôžičku alebo mu bola táto suma darovaná, alebo išlo o jeho vlastné finančné prostriedky, dôležitá je skutočnosť, že išlo o plnenie žalobcu v zmysle uzavretej zmluvy o budúcej zmluve, ktorá skutočnosť bola zrejmá všetkým zmluvným stranám.

Stotožňuje sa s právnym názorom súdu prvého stupňa, že až márnym uplynutím doby záväzku, t. j. dňom 31.5.2008 zanikla povinnosť žalobcu uzatvoriť predmetnú kúpnu zmluvu, a tým aj odpadol právny dôvod, pre ktorý bol poskytnutý preddavok v sume 1,5 milióna Sk (49 790,88 €). Až márnym uplynutím dňa 31.5.2008, teda až dňa 1.6.2008 žalobca vedel, že sa žalovaná 2/ na jeho úkor bezdôvodne obohatila, keď je právne irelevantné, či sa tak mohlo stať aj z dôvodu, že žalobca reálne pre

nedostatok finančných prostriedkov predmetnú kúpnu zmluvu uzatvoriť nemohol. Správne súd prvého stupňa ustálil, že predavok na kúpnu cenu sa stal bezdôvodným obohatením vo chvíli, kedy odpadol právny dôvod, na ktorého základe budúci kupujúci plnil budúcim predávajúcim, teda kedy predávajúce v lehote do 31.5.2008 nevyzvali žalobcu na uzavretie predmetnej kúpnej zmluvy. Keďže žalobca si svoj nárok na zaplatenie bezdôvodného obohatenia uplatnil na súde dňa 31.5.2010, t. j. v rámci plynutia dvojročnej subjektívnej premlčacej lehoty, ktorá začala plynúť dňa 1.6.2008 a uplynula 1.6.2010, správne súd prvého stupňa ustálil, že nárok žalobcu voči žalovanej 2/ nie je premlčaný.

Pokiaľ súd prvého stupňa vyhovel žalobe žalobcu vo vzťahu k žalovanej 2/ a zamietol návrh voči žalovanej 1/, rozhodol vecne správne a preto napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 219 ods. 1, 2 O.s.p. ako vecne správny potvrdil.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalovaná 2/, ktorého prípustnosť odôvodňovala ustanovením § 237 písm.f/ O.s.p. Namietala, že odvolací súd sa vo svojom rozhodnutí nevyporiadal dôvodne s námietkou aktívnej legitímácie žalobcu, keď žalovaná predložila listinný dôkaz o tom, že žalobca z dôvodu, že vymáhanú čiastku on neplnil, previedol pohľadávku na L. F. dňa 24.11.2008, ktorý v skutočnosti peniaze odovzdal dovolateľke na účet, teda dva roky pred podaním žaloby žalobcom. Nevyporiadal sa ani s dôkazom, že nie žalobca, ale L. F. obsahovo vypracoval zmluvu o budúcej zmluve a zabezpečil aj podpisy. Okresný súd ani súd odvolací L. F. ako navrhovaného svedka nevypočul. Nevyporiadal sa ani s podaným vzájomným návrhom, ako obranou dovolateľky, ktorá si uplatnila nárok na zmluvnú pokutu v čiastke 1 500 000 Sk. Týmto konaním okresný súd porušil dovolateľkine právo danej jej Ústavou SR a čl. 6 medzinárodného Dohovoru o ľudských právach na riadne súdne konanie a spravodlivé rozhodnutie. Odvolací súd Krajský súd v Trnave rozsudok prvostupňového súdu potvrdil napriek preukázateľným nedostatkom. Takto prijatý záver riadne nezdôvodnil, neuviedol, čo ho priviedlo stotožniť sa s nezákonným rozhodnutím, z akých právnych záverov či dôkazov vychádzal. Rozhodovaním v odvolacom konaní, bez účasti strán, bez vypočutia hlavného svedka L. F. a riadnym nezdôvodnením prijatého záveru, prečo bolo správne nerozhodnutie o vzájomnom návrhu obranou žalovanej, prečo o námietke premlčania bolo rozhodnuté v rozpore s nálezom ústavného súdu a prečo malo bezdôvodné obohatenie vzniknúť žalobcovi, keď tento preukázateľne neplnil, bola dovolateľke odňatá možnosť byť účastníkom konania pred súdom. Bolo porušené jej ústavné právo dané jej Ústavou SR a čl. 6 medzinárodného Dohovoru o ľudských právach na riadny a spravodlivý súdny proces. Navrhla zrušiť rozsudok odvolacieho súdu ako aj prvostupňového súdu v časti týkajúcej sa žalovanej 2/ a vec vrátiť na nové konanie a rozhodnutie. Navrhla taktiež pozastavenie výkonu nezákonného rozsudku do rozhodnutia dovolania.

Žalobca vo svojom vyjadrení k dovolaniu žalovanej 2/ navrhol dovolanie ako nedôvodné v celom rozsahu zamietnuť a zaviazat žalovanú 2/ k úhrade trov dovolacieho konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), skúmal najskôr to, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa (§ 236 a nasl. O.s.p.).

Dovolanie má v systéme opravných prostriedkov občianskeho súdneho konania osobitné postavenie. Ide o mimoriadny opravný prostriedok, ktorým možno napadnúť (len) právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, avšak nie v každom prípade, ale iba ak ho právna úprava pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky je v dovolacom konaní oprávnený rozhodnutia odvolacieho súdu preskúmať len v rozsahu, v ktorom bol jeho výrok napadnutý, pričom je viazaný uplatneným dovolacím dôvodom vrátane toho, ako ho dovolateľ obsahovo vymedzil (§ 242 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd nie je viazaný rozsahom dovolacích návrhov v prípadoch uvedených v ustanovení § 242 ods. 2 písm.a/ až d/ O.s.p. Ak nejde o vady uvedené v § 237 O.s.p., neprihliada na vady konania, ktoré neboli uplatnené v dovolaní, iba že by tieto vady mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Pre účely predmetného dovolacieho konania je vhodné zdôrazniť, že dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a nemožno sa ním úspešne domáhať revízie skutkových zistení súdov nižších stupňov, ani výsledkov nimi vykonaného dokazovania. Dovolací súd tu nie je treťou inštanciou, v ktorej by bolo možné preskúmať rozhodnutie z akýchkoľvek hľadísk. Posúdiť správnosť a úplnosť skutkových zistení, a to ani v súvislosti s právnym posúdením veci nemôže dovolací súd už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy. Dovolacie konanie má (a to je potrebné osobitne zdôrazniť) prieskumnú povahu; aj so zreteľom na ňu dovolací súd - na rozdiel od súdu prvého stupňa a

odvolacieho súdu - nemá možnosť vykonávať dokazovanie (viď § 243a ods. 2 veta druhá O.s.p.).

Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. dovolanie je prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru odvolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4.

V danom prípade dovolaním žalovanej 2/ nie je napadnutý zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu, ale taký potvrdzujúci rozsudok, vo výroku ktorého odvolací súd nevyslovil, že dovolanie proti nemu je prípustné, a nejde ani o potvrdzujúci rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým by súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p. Dovolací súd v prejednávanej veci dosiaľ nerozhodoval, preto ani nevyslovil právny názor, ktorým by boli súdy viazané. Z týchto dôvodov dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že dovolanie žalovanej 2/ nie je podľa § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. (procesne) prípustné.

Dovolanie žalovanej 2/ by mohlo byť procesne prípustné, len ak by v konaní, v ktorom bol vydaný napadnutý rozsudok, bolo postihnuté niektorou zo závažných procesných väd uvedených v § 237 O.s.p. Povinnosť skúmať, či konanie nie je zaťažené niektorou z nich vyplýva pre dovolací súd z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. Dovolací súd sa preto neobmedzil len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale zaoberal sa tiež otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p. (tzv. vady zmätočnosti). Toto ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu (rozsudku aj uzneseniu) odvolacieho súdu vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Treba uviesť, že z hľadiska § 237 O.s.p. sú právne významné len tie procesné nedostatky, ktoré vykazujú znaky procesných väd taxatívne vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia. Iné vady (§ 241 ods. 2 písm.b/ O.s.p.) a prípadne nesprávne právne posúdenie veci (§ 241 ods. 2 písm.c/ O.s.p.), i keby k nim v konaní došlo a prípadne aj mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, nezakladajú prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia. Z hľadiska posúdenia existencie niektorých procesných väd v zmysle § 237 O.s.p. ako dôvodu, ktorý zakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, nie je pritom významný subjektívny názor účastníka, že v konaní došlo k takejto vade, ale len jednoznačné, všetky pochybnosti vylučujúce zistenie, že konanie je skutočne postihnuté niektorou z taxatívne vymenovaných väd.

Dovolaiteľka existenciu procesných väd konania v zmysle § 237 písm.a/ až e/ a g/ O.s.p. netvrdila a procesné vady tejto povahy v dovolacom konaní nevyšli najavo. Prípustnosť jej dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

S prihliadnutím na obsah dovolania a v ňom vytykané nesprávnosti sa dovolací súd osobitne zaoberal otázkou, či postupom súdov nebola dovolaiteľke odňatá možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm.f/ O.s.p.) sa rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie tých procesných práv účastníka konania, ktoré mu poskytuje Občiansky súdny poriadok. O procesnú vadu v zmysle § 237 písm.f/ O.s.p. ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva.

Dovolaiteľka v dovolaní namietala, že konanie je postihnuté práve takouto vadou založenou na nedostatočnom odôvodnení (resp. nepreskúmateľnosti) rozhodnutia odvolacieho súdu (§ 157 ods. 2 O.s.p.), čo súčasne zakladá porušenie jej práv na súdnu ochranu (čl. 46 ústavy) a právo na spravodlivé súdne konanie (čl. 6 Dohovoru) v tom, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov, neurčitosť, nezrozumiteľnosť a nevyporiadanie sa so všetkými jej odvolacími námietkami a námietkami uvádzanými v konaní a preto v konaní v konečnom dôsledku vec nesprávne

právne posúdil.

Pokiaľ žalovaná 2/ namieta nedostatky týkajúce sa odôvodnenia dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, treba uviesť, že právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva ako aj z rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky totiž vyplýva, že tak základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ako aj právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru, v sebe zahŕňajú aj právo na rovnosť zbraní, kontradiktórnosť konania a odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 383/2006); právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu.

Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a nie sú prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov; ktoré by popreli zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces. Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojej judikatúre opakovane zdôraznil, že nezávislosť rozhodovania všeobecných súdov sa má uskutočňovať v ústavnom a zákonnom procesnoprávnom a hmotnoprávnom rámci. Procesnoprávny rámec predstavujú predovšetkým princípy riadneho a spravodlivého procesu, ako vyplýva i z čl. 46 a nasl. ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Jedným z týchto princípov predstavujúcich súčasť práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 Dohovoru) a vylučujúcich ľubovôľu pri rozhodovaní je aj povinnosť súdu, presvedčivo a správne vyhodnotiť dôkazy a svoje rozhodnutia náležite odôvodniť (§ 132 a § 157 ods. 1 O.s.p. m. m. I. ÚS 243/2007), pritom starostlivo prihliadať na všetko, čo vyšlo počas konania najavo, vrátane toho, čo uviedli účastníci. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia (§ 157 ods. 2 O.s.p.) musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami, na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd pritom musí súčasne vychádzať z materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (§ 1 O.s.p.; obdobne napr. IV. ÚS 1/2002, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09, I. ÚS 501/11). Z práva na spravodlivé súdne konanie v tejto súvislosti vyplýva aj povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05, II. ÚS 76/07, obdobne Kraska c/a Švajčiarsko z 29. apríla 1993, séria A, č. 254-B, str. 49, § 30). Štruktúra práva na odôvodnenie je rámcovo upravená v § 157 ods. 2 O.s.p. Táto norma sa uplatňuje aj v odvolacom konaní (§ 211 ods. 2 O.s.p.). Vo svojej ustálenej judikatúre ústavný súd zdôraznil, že odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (m. m. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok (IV. ÚS 489/2011). Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (tak prvostupňového súdu, ako aj odvolacieho súdu a prípadne aj dovolacieho súdu), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/2009).

Za arbitrárny, resp. nedostatočne zdôvodnený treba považovať rozsudok všeobecného súdu aj v situácii, keď všeobecný súd svoj právny záver nezdôvodní zo všetkých zákonných hľadísk, ktoré v danej veci prichádzajú do úvahy (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 154/2005 z 28. februára 2006).

Dovolací súd dospel k záveru, že rozsudok súdu prvého stupňa (v spojení s potvrdzujúcim rozsudkom odvolacieho súdu v zmysle § 219 ods. 2 O.s.p.) spĺňa vyššie uvedené kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 157 ods. 2 O.s.p. (§ 219 ods. 1, 2 O.s.p.) a preto ho nemožno považovať za nepreskúmateľný, neodôvodnený, či zjavne arbitrárny (svojvoľný). Odôvodnenie rozsudku zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia, čo platí tak pre rozsudok prvého stupňa (§ 157 ods. 2 O.s.p.), ako aj pre rozsudok odvolacieho súdu (§ 219 ods. 2 O.s.p.). Súslednosti jednotlivých častí odôvodnení a ich obsahové (materiálne) náplne, zakladajú súhrnne ich zrozumiteľnosť i všeobecnú interpretačnú presvedčivosť; tým však nie je zodpovedaná (ani inak dotknutá) otázka správnosti právneho posúdenia vecí konajúcimi súdmi.

Súdy oboch stupňov jasne a dostatočne vysvetlili právne dôvody, pre ktoré žalobe vyhověli. Zhodli sa na

tom, že žalovaná suma predstavujúca zaplatenú zálohu na kúpnu cenu vo výške 49 790,88 € bola zaplatená dňa 31.1.2008 na účet žalovanej 2/ vedený vo VÚB banke, a teda u nej vznikol majetkový prospech, ktorý je povinná vydať. Mali za to, že je právne irelevantné, z akého finančného zdroja bola žalovaná suma žalobcom zaplatená, a teda či žalobca si zobral pôžičku, alebo mu bola táto suma darovaná, alebo išlo o jeho vlastné finančné prostriedky, nakoľko v prejednávanej veci je dôležitá skutočnosť, že išlo o plnenie žalobcu v zmysle uzavretej zmluvy o budúcej zmluve, ktorá skutočnosť bola zrejmá všetkým zmluvným stranám. Uzavreli, že až márnym uplynutím doby záväzku, t. j. dňom 31.5.2008 zanikla povinnosť žalobcu uzatvoriť predmetnú kúpnu zmluvu a tým aj odpadol právny dôvod, pre ktorý bol poskytnutý preddavok v sume 1,5 milióna Sk (49 790,88 €). Až márnym uplynutím dňa 31.5.2008, teda až dňa 1.6.2008 žalobca vedel, že sa žalovaná 2/ na jeho úkor bezdôvodne obohatila, keď je právne irelevantné, či sa tak mohlo stať aj z dôvodu, že žalobca reálne pre nedostatok finančných prostriedkov predmetnú kúpnu zmluvu uzatvoriť nemohol. Ustálili teda, že preddavok na kúpnu cenu sa stal bezdôvodným obohatením vo chvíli, kedy odpadol právny dôvod, na ktorého základe budúci kupujúci plnil budúcim predávajúcim, teda kedy predávajúce v lehote do 31.5.2008 nevyzvali žalobcu na uzavretie predmetnej kúpnej zmluvy. Keďže žalobca si svoj nárok na zaplatenie bezdôvodného obohatenia uplatnil na súde dňa 31.5.2010, t. j. v rámci plynutia dvojročnej subjektívnej premlčacej lehoty, ktorá začala plynúť dňa 1.6.2008 a uplynula 1.6.2010, nárok žalobcu voči žalovanej 2/ nie je premlčaný. Pokiaľ žalovaná 2/ v odvolacom konaní zotrvala na svojej argumentácii, aj odvolací súd sa stotožnil s právnym záverom súdu prvého stupňa o dôvodnosti žaloby s uvádzaných dôvodov, ponúkol dostatočné vysvetlenie toho, prečo z právneho hľadiska nebolo možné akceptovať argumentáciu odvolateľa (žalovanej 2/).

Pokiaľ ide o námietku žalovanej 2/ o nevykonaní navrhovaného dôkazu, výsluchu svedka L. L. F., je potrebné uviesť, že súd nie je viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (viď § 120 ods. 1 O.s.p.) a nie účastníkov konania. Najvyšší súd Slovenskej republiky to vyjadril u ž v rozhodnutí uverejnenom v Zbierke rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky pod č. 37/1993, v ktorom zaujal názor, že prípadné nevykonanie určitého dôkazu môže mať za následok len neúplnosť skutkových zistení, vedúcu k vydaniu nesprávneho rozhodnutia, nie však procesnú vadu v zmysle § 237 O.s.p. K rovnakému záveru dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky aj v rozhodnutí uverejnenom v Zbierke rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky pod č. 125/1999, v ktorom uviedol, že nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov nezakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 písm.f/ O.s.p., lebo samo osebe neznamena odňatie možnosti pred súdom konať.

Pri úvahe o tom, ktoré navrhované dôkazy vykoná, súd berie na zreteľ, k preukázaniu ktorej konkrétnej skutkovej okolnosti je dôkaz navrhovaný. Súd nevykoná dôkazy, ktoré nie sú pre posúdenie veci relevantné a nemôžu smerovať k zisteniu skutočností predvídaných skutkovou podstatou právnej normy, ktorú treba na danú vec aplikovať.

Z týchto dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že nevykonaním všetkých žalovanou 2/ navrhovaných dôkazov nebola žalovanej 2/ odňatá možnosť pred súdmi konať (§ 237 písm.f/ O.s.p.).

Dovolateľka procesnú vadu konania a prípustnosť jej dovolania v zmysle § 237 písm.f/ O.s.p. vyvodzovala v dovolaní z toho, že odvolací súd rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania bez účasti strán.

Podľa § 214 ods. 2 O.s.p. na prejednanie odvolania proti rozhodnutiu vo veci samej nariadi predseda senátu odvolacieho súdu pojednávanie, ak a/ je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, b/ súd prvého stupňa rozhodol podľa § 115a bez nariadenia pojednávania a je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, c/ ide o konanie vo veciach porušenia zásad rovnakého zaobchádzania, d/ to vyžaduje dôležitý verejný záujem. Podľa § 214 ods. 2 O.s.p. v ostatných prípadoch môže odvolací súd rozhodnúť aj bez nariadenia odvolacieho pojednávania.

Z vyššie citovaných ustanovení § 214 ods. 1 a 2 O.s.p. vyplýva, že (len) v prípadoch uvedených v § 214 ods. 1 O.s.p. je odvolací súd povinný nariadiť pojednávanie, v ostatných prípadoch však môže rozhodnúť aj bez nariadenia odvolacieho pojednávania. O tom, či v prípadoch, na ktoré sa nevzťahuje ustanovenie § 214 ods. 1 O.s.p. bude nariadené odvolacie pojednávanie, rozhoduje odvolací súd.

V danom prípade odvolací súd neopakoval ani nedoplňal dokazovanie, súd prvého stupňa nerozhodol podľa § 115a bez nariadenia pojednávania a nebolo potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, nešlo

ani o konanie vo veciach porušenia zásady rovnakého zaobchádzania a naostatok nariadenia odvolacieho pojednávania nevyžadoval ani dôležitý verejný záujem. Vzhľadom na to nebolo povinnosťou odvolacieho súdu nariadiť na prejednanie odvolania pojednávanie.

Odvolací súd nebol povinný odôvodňovať svoj záver, že na prejednanie odvolania žalovanej 2/ o predmetnej právnej veci nie je potrebné nariadiť pojednávanie. Ten jednoznačne vyplýva z vyššie uvedených okolností, povahy prejednávanej veci a danej procesnej situácie.

Pre úplnosť treba dodať, že účastníci boli upovedomení o čase a mieste verejného vyhlásenia rozsudku odvolacieho súdu spôsobom, ktorý zodpovedá zákonu (§ 156 ods. 3 O.s.p.) - viď č. l. 146-148 spisu.

Dovolaiteľka namietala, že súd sa nevysporiadal ani s podaným vzájomným návrhom, ako obranou dovolateľky, ktorou si uplatnila nárok na zmluvnú pokutu v čiastke 1 500 000 Sk.

Podľa § 98 O.s.p. vzájomným návrhom je prejav žalovaného, ktorým proti žalobcovi uplatňuje svoju pohľadávku na započítanie, ale len pokiaľ navrhuje, aby bolo prisúdené viac, než čo uplatnil žalobca. Inak súd posudzuje taký prejav len ako obranu proti návrhu.

Toto ustanovenie systematicky dopĺňa ustanovenie § 97 o vzájomnej žalobe. Upravuje vo svojej podstate hmotnoprávny úkon započítania pohľadávok v priebehu súdneho konania. Hmotnoprávny úkon započítania smeruje k zániku záväzku, ktorý má žalovaný voči žalobcovi. Podľa výšky pohľadávky uplatnenej na započítanie pritom rozlišujeme dve situácie:

a/ ak žalovaný uplatňuje svoju pohľadávku na započítanie v menšom alebo práve v rovnakom rozsahu, ako je pohľadávka žalobcu, hovoríme o tzv. kompenzačnej námietke.

b/ ak žalovaný uplatňuje na započítanie pohľadávky vo vyššom rozsahu ako je pôvodne uplatnená pohľadávka žalobcu, hovoríme o vzájomnom návrhu.

Zo spisu je zrejmé, že žalovaná 2/ vo svojom podaní vyjadrenie k návrhu na č. l. 19 predmetného spisu uviedla, „ak by okresný súd nezohľadnil nami uvádzané skutočnosti a uplatnený nárok hodnotil by ako nárok vyplývajúci z nenaplnenej zmluvy o budúcej zmluve zo dňa 30.1.2008, potom titulom vzájomnej obrany s poukazom na ustanovenie čl. V ods. 5.1 a 5.2 tejto zmluvy uplatňujeme si od žalobcu zmluvnú pokutu v rozsahu žalovanej čiastky, nakoľko tento kúpnu zmluvu so žalovanými neuzavrel“. Z uvedeného podania je zrejmé, že žalované uplatňovali svoju pohľadávku na započítanie v rovnakom rozsahu ako je pohľadávka žalobcu a teda išlo o kompenzačnú námietku, nie o vzájomný návrh ako tvrdí dovolateľka v podanom dovolaní. Kompenzačnou námietkou žalovaných sa súd prvého stupňa zaoberal v odôvodnení svojho rozhodnutia, keď na str. 4 svojho rozhodnutia uviedol, „pokiaľ by žalované využili svoje oprávnenia a do 31.5.2008 žalobcu na uzatvorenie kúpnej zmluvy vyzvali, mohla by tu nastúpiť sankcia voči žalobcovi pre porušenie zmluvy o budúcej kúpnej zmluve (zmluvná pokuta), pričom súd pripomína, že je viac ako otáznosť, či jej výška je v súlade s dobrými mravmi (nie je však úlohou súdu v tomto konaní sa otázkou súladnosti zmluvnej pokuty s ustanovením § 3 OZ zaoberať)“.

Obsah dovolacích námietok smeroval tiež k spochybneniu správnosti právneho posúdenia veci konajúcimi súdmi (§ 241 ods. 2 písm.c/ O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Súdom ale právnym posúdením veci neodníma účastníkovi konania možnosť uplatnenia jeho procesných práv v zmysle § 237 písm.f/ O.s.p. (viď uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 112/2001 zverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 43/2003 a uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 50/2002 uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 1/2003). Právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov je relevantným dovolacím dôvodom, ktorým možno odôvodniť procesne prípustné dovolanie (viď § 241 ods. 2 písm.c/ O.s.p.). Nesprávne právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov však nie je procesnou vadou konania v zmysle § 237 písm.f/ O.s.p. lebo (ani prípadne) nesprávne právne posúdenie veci súdom účastníkovi konania neznemožní realizáciu žiadneho jeho procesného oprávnenia (viď napr. rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 62/2010, sp. zn. 2 Cdo 97/2010, sp. zn. 3 Cdo 53/2011, sp. zn. 4 Cdo 68/2011, sp. zn. 5 Cdo 44/2011, sp. zn. 6 Cdo 41/2011 a sp. zn. 7 Cdo 26/2010).

Na základe uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že žalovaná 2/ neopodstatnene namieta, že v konaní jej postupom súdu bola odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 písm.f/ O.s.p.).

Z dôvodov vyššie uvedených dospel dovolací súd k záveru, že prípustnosť dovolania žalovanej 2/ nevyplýva z § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. ani z § 237 O.s.p. Dovolanie preto odmietol podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm.c/ O.s.p. bez toho, aby skúmal opodstatnenosť dovolateľkou uplatnených dovolacích dôvodov v zmysle § 241 ods. 2 písm.b/ a c/ O.s.p. So zreteľom na odmietnutie dovolania sa nezaoberal napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

Žalovaná 2/ nebola v dovolacom konaní úspešná. Právo na náhradu trov konania vzniklo žalobcovi a neboli zistené žiadne dôvody osobitného zreteľa, ktoré by odôvodňovali nepriznanie náhrady trov dovolacieho konania (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p. a § 150 O.s.p.). Žalobca podal návrh na rozhodnutie o priznaní náhrady trov dovolacieho konania (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 151 ods. 1 O.s.p.) a tieto aj vyčíslil. Dovolací súd mu priznal náhradu spočívajúcu v odmene advokáta (ktorý ho zastupoval aj pred súdmi nižších stupňov) za jeden úkon právnej služby poskytnutej vypracovaním vyjadrenia k dovolaniu z 2. júna 2014 [§ 13a ods. 1 písm.c/ vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“)]. Základnú sadzbu tarifnej odmeny za tento úkon právnej služby určil podľa § 10 ods. 1 vychádzajúc zo základu 49 790,88 €, kde jeden úkon právnej služby činí 526,13 €, k tomu náhrada za miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné (§ 16 ods. 1 vyhlášky), vo výške 7,81 € (režijný paušál pre rok 2014 činí sumu 8,04 €, uplatňovaný bol iba 7,81 €), čo predstavuje spolu 533,94 €.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.